

К.В. БОБК, магістрНТУ «ХП»

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

У статті визначено сучасний стан та основні недоліки податкової системи України. Розглянуто концепцію реформування податкової системи та зарубіжний досвід застосування податку на додану вартість та напрями його реформування.

In the article modern state and basic lacks of the tax system of Ukraine is certain. Conception of reformation of the tax system and foreign experience of application of tax is considered value-added and directions of his reformation.

Вступ. Проблеми реформування податкової системи в Україні існують вже давно та потребують їх вирішення. Економічна ситуація в країні певною мірою залежить від стану податкової системи. Характер стягнення податків безпосередньо впливає на соціальний стан населення, рівень їхнього життя.

Постановка завдання. Сучасна податкова система України зберігає низку суттєвих недоліків, які є системними. По-перше, витрати платників на виконання вимог податкового законодавства лишаються надмірно високими.

По-друге, відсутність стабільного регулювання оподаткування, а діюча нормативно-правова базанепрозора та заплутана.

По-третє, багаторазове оподаткування (оподатковуються дохід, додана вартість, справляються акцизний збір, обов'язкові відрахування до спеціальних фондів), високі ставки деяких податків, переважно фіскальний характер податкової системи створюють несприятливі умови для підприємництва та стримують економічну активність. Тому є надзвичайно актуальним завданням вирішення питань, які потребують наукових досліджень, розробка принципів кодифікації податкового законодавства і прийняття Податкового кодексу, удосконалення податкового механізму. Проблематикою даного питання займалися такі українські вчені: Ревун В.І., ЄфименкоТ.І., Музиченко О.В., МельникО.Я. та інші.

Метою статті є пошук шляхів вирішення актуальних проблем реформування податкової системи в Україні.

Предмет дослідження – є механізм удосконалення податкової системи.

Результати дослідження. На нинішньому етапі відродження національної економіки назріла потреба в реформуванні податкової системи, створення цілісного стабільного та раціонального податкового законодавства [4, с. 33].

Основними проблемами в сфері податкової політики залишаються:

1. Нестабільність та недосконалість податкового законодавства,

відсутність Податкового кодексу;

2. Високий податковий тиск;

3. Безсистемне та не виправдане надання податкових пільг та звільнень, що звужує базу оподаткування та призводить до нерівномірності податкового навантаження та викривлень структури економіки;

4. Зростання податкового боргу;

5. Невідповідність окремих норм діючого податкового законодавства вимогам законодавства ЄС;

— Неузгодженість бухгалтерського і податкового обліку;

— Недосконала податкова амортизаційна політика;

— 8. Несвоєчасне відшкодування ПДВ з бюджету поряд з наявністю численних випадків безпідставного декларування платниками до відшкодування від'ємного значення податку [4, с. 33].

Для того щоб змінити стан податкової системи необхідні структурні зрушення в даній сфері. Серед основних напрямків реформування податкової системи доцільно назвати: зниження податкових ставок; спрощення механізму обчислення податків; стимулювання розвитку бізнесу та підвищення ефективності виробництва; посилення оподаткування екологічно шкідливих і небезпечних виробництв.

Вихідним пунктом реалізації зазначених напрямів реформування податкової системи в сучасних умовах є створення цілісного та стабільного податкового законодавства. Розпорядженням Кабінету Міністрів від 19 лютого 2007 року схвалено концепцію реформування податкової системи, в якій основними завданнями є:

1. Удосконалення інституційного середовища оподаткування, сприятливого для реалізації принципу рівності всіх платників перед законом;

2. Підвищення фіскальної ефективності податків за рахунок розширення податкової бази, поліпшення адміністрування, зменшення масштабів ухилення від сплати податків;

3. Поетапне зниження податкового навантаження на платників податків;

4. Підвищення регулюючого потенціалу системи оподаткування на основі запровадження інноваційно-інвестиційних проектів;

5. Зближення податкового та бухгалтерського обліку;

6. Гармонізацію податкового, валютного, митно-тарифного, зовнішньоекономічного та цивільного законодавства [5, с. 141].

Покращення нинішньої ситуації в Україні можливе при використанні досвіду зарубіжних країн. Зважаючи, що ПДВ є одним з основних дохідно-формуючих податків зведеного бюджету України запровадження будь-яких змін у його справлянні матиме істотний вплив на державні фінанси.

Можна розглянути декілька варіантів розвитку подій за умови реформи ПДВ. Перший з них пов'язаний зі зниженням ставки, другий спосіб – з

диференціацією ставок. Зважаючи на обмеженість надходжень від прямих податків відчутно знизити ставку ПДВ (незважаючи на привабливість такого підходу) досить проблематично. Реалізувати такий захід можна лише надзвичайно виважено та поетапно. Сьогодні, найбільш прийнятний варіант удосконалення дії ПДВ – диференціація його ставок. Це дозволить не тільки уникнути різкого скорочення бюджетних доходів, ай, що не менш важливо, підвищити його регулятивний потенціал.

Візьмемо для прикладу Сполучене Королівство Великобританії. Базою оподаткування ПДВ є вартість, додана на кожній стадії виробництва і реалізації товарів (робіт, послуг). Її також визначають як різницю між сумами виручки та вартістю закупок у постачальників. Але суттєва відмінність проглядається вже у рівні ставки – у Великобританії вона становить 17,5 %. Що ж до регулюючого впливу, то у Великобританії, на відміну від України, наприклад, звільнені від оподаткування продовольчі товари і транспортні послуги [2, с. 136].

У Німеччині загальна ставка ПДВ – 15 %. Діє також зменшена ставка – 7 % щодо оборотів з реалізації продовольчих товарів та книжково-журнальної продукції. [2, с. 130].

Особливістю німецького регулюючого механізму є те, що підприємці, обороти яких за попередній календарний рік не перевищили 20 тисяч марок, а в поточному році не перевищать 100 тисяч марок, звільняються від сплати податку на додану вартість. При цьому вони не мають права і на відшкодування ПДВ, сплаченого постачальникам. Такі підприємці платять лише прибутковий податок, але мають право відмовитися від цього особливого режиму і вести податкові розрахунки у звичайному порядку.

Таким чином, ставка ПДВ у названих країнах є дещо нижчою, порівняно з Україною, і широко практикується її диференціація. Тобто підтверджується виправданість запропонованих напрямів реформування оподаткування доданої вартості, вказаних вище.

Доцільним виглядає введення пільгової ставки ПДВ (10–12%) насамперед на продукцію харчової та легкої промисловості, що стимулюватиме зростання сукупного попиту. Введення підвищеної ставки ПДВ з погляду економіки та соціології виправдане для цілого ряду товарів, які сьогодні доступні невеликому прошарку населення чи соціально шкідливі. Однак у будь-якому разі не викликає сумніву потреба удосконалення бази оподаткування.

Сьогодні згідно з діючим порядком, до оподаткованого обороту входять складники, що не є доданою вартістю (амортизація, нарахування на фонд оплати праці, інші податки та збори, які згідно з законодавством включаються до собівартості продукції і разом з нею входять до ціни). Ці складники необхідно вилучити з бази оподаткування [2, с. 134].

Висновок. Таким чином, податкова система України потребує перетворень. Для того щоб змінити стан податкової системи необхідні структурні зрушення в даній сфері. Основними напрямками трансформації податкової системи є: визначення співвідношень в оподаткуванні між

прямими і непрямими податками; сферами виробництва та споживання; окремими чинниками виробництва; доходами юридичних та фізичних осіб; необхідністю та доцільністю диференціації податкових ставок, використання податкових пільг; зменшення ставки ПДВ; зміцнення податкового законодавства; запровадження податкового кодексу.

Список літератури: 1. Єфименко Т.І. Основні напрямки трансформації податкової системи в Україні. // Фінанси України. – 2007.-№ 9. – с. 10-11. 2. Музиченко О.В., Мельник О.Я. Тенденції розвитку податкових систем країн-членів Європейського союзу. // Зовнішня торгівля. – 2007. – 136 с. 3. Податки в Україні: від каральної до стимулюючої функції: 36. наук. ст. / Заред. Я.А. Жаліла. -К.: Альтерпрес, 2007. - 120 с. 4. Ревун В.І. Прореформування модернізацію податкової системи. // Фінанси України. – 2007. -№ 6. – с. 33. 5. Томчинська М. Оцінка податкової політики в Україні в 2006 і 2007 рр. та її майбутні перспективи. // Економіст. - 2006.-№6.

Надійшла до редколегії 08.11.10